

't Seghen Waert

jaargang 28 aflevering 2

april 2009

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB

Zoetermeer, te. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl

info@oudsoetermeer.nl

't Seghen Waert is een uitgave van
het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

ISSN: 1384-7260

Bestuur

dhr. P. P. van Puffelen, voorzitter, fredvanpuffelen@hotmail.com, tel. 06 55813828

dhr. R. M. A. Krul, secretaris, krulende@wanadoo.nl, tel. (079) 321 07 32

mw. H. E. M. Westerman, penningmeester, westdijk@hetnet.nl, tel. (079) 316 81 21

mw. J. R. de Kler (A.W.Z.), dhr. L. Vlastra (G.W.Z.), mw. E. W. M. van Adrichem (Activiteitencie), dhr. R. Grootveld, dhr. A. C. J. Vermeulen

Archeologische werkgroep (werkavond dinsdag 20.30-22.00 uur)

dhr. B. F. F. H. van der Ven, benvdven@versatel.nl, tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep (inloop 1e maandag/maand 20.00-22.00 uur)

mw. M. E. Vijverberg-Kalkema, kalkema@wanadoo.nl, tel. (079) 331 65 52

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid

dhr. G. van Doornen, doornenroos@casema.nl, tel. (079) 319 01 19

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E. W. van den Burg, e.v.d.burg@casema.nl, tel. (079) 316 48 58

Commissie Historisch Erfgoed

dhr. A.C.J. Vermeulen, acj.vermeulen@hccnet.nl, tel. (079) 316 78 46

Commissie Collectie en Archief (open woensdag 14.00-17.00 uur)

dhr. R. Grootveld, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Activiteitencommissie

mw. E.W.M. van Adrichem, ewmvana@tiscali.nl, tel. (079) 331 01 73

Leesgroep Lastige Letters

dhr. R. Tousain, ronron@hetnet.nl, tel. (079) 316 56 54

Redactie

dhr. P. Drapers, dhr. Th. van der Poel

dhr. A. C. J. Vermeulen, dhr. R. Grootveld

redactie email-adres: info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie

dhr. D. de Kler, kler11@hetnet.nl, tel. (079) 331 58 28

Contributie

Lidmaatschap € 13,75 per jaar, gezins- of jeugd lidmaatschap € 7,-

bankrekening 3426901 t.n.v. HGOS, giften graag op bankrekening 4894624 t.n.v. HGOS

Inhoud

Van de redactie	1
Nieuwe leden	2
Activiteiten in het jubileumjaar	3
Het kistje van Karens	4
Zestig jaar Historisch Genootschap	7
Sprekend Verleden	20
Herinneringen uit het dagboek van Dik Huurman (vervolg)	

Van de redactie

Zestig jaar is in een mensenleven een lange periode. Terugrekenend vanaf nu schrijven we dan 1949. Vanaf dat jaar werd de wereld geconfronteerd met onder andere de oorlogen in Korea en Vietnam, de moord op Kennedy, de val van de Berlijnse muur. In Nederland hadden we de watersnood en de autoloze zondagen. Zoetermeer groeide van 6.000 inwoners naar meer dan 100.000. Op dit moment allemaal feiten die geschiedenis zijn geworden. In deze aflevering leest u over de minigeschiedenis van uw eigen vereniging: het Historisch Genootschap. Het is een geschiedenis waaruit blijkt dat er een goede toekomst is voor het Genootschap.

Het tweede deel van het artikel over architect Dik Huurman en een verhaal over een heel oud kistje zorgen er voor dat u weer enkele historische momenten kan beleven. Voor de derde aflevering van ons blad zien we uw bijdrage graag voor 30 juni tegemoet.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

W.C. Breedijk, Zoetermeer
R.P. van der Burg, Zoetermeer
A.E.H. Cassuto, Zoetermeer
K. Cheizoo, Zoetermeer
W. Duijvelaar, Zoetermeer
M. Franx, Zoetermeer
F.L.P. Guinee, Zoetermeer
H. van der Ham, Zoetermeer
M. de Hoog-Burgstad, Pijnacker
H.J.L. Lavies, Zoetermeer
W.M.M. Lelieveld, Zoetermeer
M. Lenting, Zoetermeer
E.A.M.T. van Loon, Zoetermeer
Fam. Van Loon, Berkel en Rodenrijs
C. Meester, Zoetermeer
H. Meester, Zoetermeer
A.N. Molenaar, Rotterdam
C. Nieuwenhuijsen, Amsterdam
J.G. Nieuwenhuijsen, Folsgare
C.S. Oudshoorn, Zoetermeer
M.L. Ponse, Berkel en Rodenrijs
J.C. van der Sman, Zoetermeer
C. van der Sman, Zoetermeer
F.P.W. Soetermeer, Utrecht
A.C. Veldhuis, Zoetermeer
B. Verhoeff-Roggeveen, Zoetermeer
E.E. de Vries, Zoetermeer
C.A. Weerheim, Pijnacker
A.A. van Well, Kwintsheul

Wilt u zich aanmelden als lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Activiteiten in het jubileumjaar

Woensdag 6 mei

Algemene ledenvergadering in 't Centrum, Frans Halsstraat 1, Zoetermeer. Aansluitend een presentatie door Leo van der Linden over de 19de eeuwse Maatschappij van Weldadigheid, een experiment ter bestrijding van de armoede. Aanvang 20.00 uur.

Woensdag 20 mei

Met de kinderen, die op de bouwspiegelplaats aan de Voorweg aan het spelen zijn wordt naar archeologische schatten gegraven onder leiding van een speciale werkgroep.

Zaterdag 6 juni

Fietsen onder leiding van Jaac de Graaf naar Pijnacker en Rijswijk. Onderweg wordt geluncht en in Rijswijk wordt het Tollensmuseum in de Herenstraat bezocht. Opgeven bij mevrouw S. Brandhorst tel 079 3517047.

Woensdag 17 juni

Samen met het Stadsmuseum wordt een quiz georganiseerd voor leerlingen van een aantal basisscholen over de geschiedenis van Zoetermeer.

Maandag 6 juli

Boottocht met fluisterbootjes door de grachten van Delft. Gestart en geëindigd wordt bij de Porceleyne Fles. Onderweg is er gelegenheid om te lunchen. De "jubileumprijs" is € 5,- p.p. Opgeven bij mevrouw S. Brandhorst tel. 079 3517047

Woensdag 22 juli

Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan koetstochten door het historische hart van Zoetermeer. De jubileumprijs voor een tocht is € 5,-. Start en finish bij 't Oude Huis. Onder leiding van een gids vinden er 5 tochten van ongeveer een uur plaats. Opgeven bij de heer J. van Oosterom tel. 079 3311793.

Zaterdag 22 augustus

Een historische optocht (onder voorbehoud) om en bij 't Oude Huis waaraan kinderen kunnen deelnemen.

Zaterdag 26 september

Bustocht naar (waarschijnlijk) het Openluchtmuseum in Arnhem.

Het kistje van Karens

Ellen van der Heijden-Smits

Als jongen van amper 14 jaar bracht Martien Karens de verzetskrant rond in Zoetermeer die gemaakt werd bij Boon op de Schinkelweg. Tijdens de Duitse bezetting was hij de controle-posten te slim af en deed gevaarlijk werk voor de ondergrondse terwijl zijn vader, Leendert Karens, van niets wist. Na een intensieve diensttijd bij de Irene-brigade als officier, onder meer in Indië, woonde en werkte hij in en rond Deventer en Apeldoorn. Omdat zijn echtgenote uit die omgeving afkomstig was, "emigreerde" hij naar het mooie Gelderland en woont daar nog steeds. Samen met zijn vrouw kregen zij vijf kinderen en hebben zij ook kleinkinderen. Op 6 oktober 2008, is de heer Karens 80 jaar geworden. Helaas laat de gezondheid het de laatste tijd afweten en de echtgenote van de heer Karens is enkele jaren geleden overleden. Maar met zijn huidige vriendin maakt hij er het beste van in Apeldoorn en geniet hij van zijn kleinkinderen.

VOC

Alles wat over het oude Zoetermeer en Zegwaart gaat heeft de interesse van de heer Martien Karens. Nadat hij het artikel over Zoetermeerse en Zegwaartse VOC-ers had gelezen in 't Seghen Waert, ging er een lichtje branden bij hem. De opa van meneer Karens, naar wie hij vernoemd is, dus ook Martien Karens genaamd, had jarenlang een oud houten kistje in zijn bezit met daarin wat VOC-munten en een Indisch uitzierende portefeuille. Het kistje bevat nu nog slechts twee flesjes met dopjes erop. Verder waren de VOC-munten voorzien van een jaartal. Sommige munten zijn zo versleten dat er bijna niets meer op te zien valt.

Kapiteinskistje

Martien Karens kreeg, lange tijd na het overlijden van zijn opa, het kistje in zijn bezit. Zijn opoe Mina van de Berg, zijn opa's tweede echtgenote, was van mening dat hij het moest krijgen, want ja, hij was tenslotte toch vernoemd naar zijn opa. Het kistje zou dan weer bij een Martien Karens terecht komen.

Tijdens een uitzending op de televisie van Avro's Kunst en Kitsch waar meneer Karens een tijd geleden naar keek, kwam een soortgelijk kistje voorbij. Het zou om een zogenaamd kapiteinskistje gaan. Met zes flesjes. Hierin zou sterke drank en of wijn gezeten hebben dat speciaal voor de kapitein was, aldus de expert van Kunst & Kitsch. Het wordt

Het huis van de familie Karens aan de Dorpsstraat 200 in 1989 (foto R. Grootveld)

ook wel een keldertje genoemd en dateert uit het derde kwart van de 18e eeuw. De vraag is natuurlijk hoe het kistje in de familie terecht is gekomen en wat de band is met de VOC. De heer Karens wist uit familie-overlevering het volgende over het kistje te vertellen. "Het kistje heeft altijd in het familiehuis aan de Dorpsstraat 200 gestaan en is altijd in bezit geweest van mijn familie, opa Martien Karens."

VOC archief

Na enig genealogisch spuurwerk van de GWZ naar de familie Karens en aangehuwden leek er een link met de VOC te zijn in het verleden. In het VOC-archief bij het Nationaal Archief te Den Haag zijn de statussen ofwel de salarisstroken van de zeevaarders te vinden. Zo ook die van ene Pieter Karens die aanmonstert als matroos. Deze Karens zou gaan varen voor de Kamer Zeeland. Echter bij de uitvaart op 12 mei 1790 bleek Pieter Karens afwezig te zijn toen de Barbestein op weg naar Batavia onder leiding van kapitein Johan Koenraad Knot het ruime sop koos. Het in Amsterdam gebouwde schip was van 1783 tot 1792 in gebruik bij de VOC. De status van Pieter Karens is nooit opgemaakt want bij het tellen van de koppen bij vertrek op 12 mei 1790 bij Rammekes is Pieter Karens "absint" of wel absent. Deze Pieter Karens was afkomstig uit Franke wat vermoedelijk verwijst naar Frankenthal, een protestantse enclave net over de grens bij Nijmegen. Waarschijnlijk heeft Pieter Karens verder niets meer met de VOC te maken gehad.

Het is voor hem een geluk geweest, gelet op het lot van de Barbestein. Want het schip vergaat op de terugreis van Batavia voor de Kaap de Goede Hoop. Ook is nog geen verbinding te leggen met Martinus Karens, geboren in 1787 in Nieuw Helvoet, die in 1810 met zijn ouders naar Zegwaart kwam. Hij trouwde in 1814 met Margaretha Blanken, dochter uit een scheepmakersfamilie in Vlist.

Dhr. Martinus Karens toont het kistje aan Ellen van der Heijden (foto auteur)

De aanwezigheid van het kistje na ruim twee eeuwen in het Zoetermeerse huis kan dus niet worden toegeschreven aan de banden tussen de VOC en de familie Karens-Blanken. De ware toedracht van dit Zegwaarts verleden is helaas niet meer te achterhalen, wat blijft is slechts het fraaie kistje.

Naschrift Ton Vermeulen, beheerder erfgoedcollectie Lucas Bols (distillateur)
Zo'n kistje heet ook wel een likeurkelder. Het woord kelder staat voor een kist met drankflessen. Het kistje kon worden meegenomen op reis, waarbij de flessen stevig in stro werden vastgezet. Het is de vraag of de zeer dunwandige flessen in het keldertje van Karens zo'n reis zouden overleven. Het lijkt meer een pronkstuk in een voorname kamer. Zoals op de foto te zien, zijn de vierkante flessen uit zuinigheidsoverwegingen alleen met goudverf versierd op de plekken waar ze boven de kelder uitsteken.

MONDIAL MOVERS

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit

- * Particuliere verhuizingen
- * Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- * Nationale en internationale verhuizingen
- * Verhuiswinkel
- * Verwarmde en beveiligde inboedel-/archieffopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
tel. + 31 (0)79-3611368
e-mail: info@henneken.nl
website: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

PPV

Zestig jaar Historisch Genootschap

Piet Drapers

In 1947 werd er een volks- en beroepstelling in Nederland gehouden. Daaruit weten we dat Zoetermeer toen 6.189 zielen telde. Daarvan behoorde 36,8 % oftewel 2.247 personen, waaronder 422 vrouwen, tot de beroepsbevolking. Zij verrichtten dus werk waarmee ze geld verdienden.

Onder de lezers van 't Seghen Waert zijn er die in 1947 geteld zijn en zelfs al tot de beroepsbevolking behoorden. Wellicht kunnen zij zich de volkstelling nog herinneren, maar het is bijna zeker dat zij nog beelden op het netvlies hebben van de troonsbestijging een jaar later, in 1948, door koningin Juliana.

Koningin

Koningin Wilhelmina werd als meisje van achttien jaar in 1898 tot koningin gekroond. Zij was de eerste koningin van Nederland, want haar voorgangers waren de koningen Willem I, II en III. De laatste was dus haar vader. Haar moeder was Emma van Waldeck Pymont, die na de dood van Willem III regentes was tot 1898. In weinig geschiedenisboekjes staat dat we een koningin kregen omdat haar drie halfbroers, zonen uit het huwelijk van Willem III met zijn nicht Sophia van Württemberg, overleden waren voordat Willem III stierf in 1890. Zoon Willem overleed in 1879, Maurits op zesjarige leeftijd in 1850 en Alexander in 1884.

Tentoonstelling

Na vijftig jaar koningin te zijn geweest deed Wilhelmina op 4 september 1948 troonsafstand en werd opgevolgd door Juliana. In de Zoetermeerse feestgids lezen we dat er 'feestelijkheden zijn ter gelegenheid van de herdenking van het 50-jarig regeringsjubileum van H.M. de koningin, de 68ste verjaardag van H.M. de Koningin en de 300 jarige Vrede van Munster'. Op 31 augustus, 1 en 2 september vonden er volksspelen en optochten plaats, werd een openluchtspel opgevoerd en er was natuurlijk tot slot vuurwerk. Van 1 tot en met 4 september was er een tentoonstelling in het gymnastieklokaal van het Spaarbankgebouw. De tentoonstelling was een overweldigend succes. In het programmaboekje is vermeld dat de tentoonstelling vier 'afdelingen' bevat: een agrarische afdeling, een afdeling grootbedrijf, handel en industrie, een afdeling detailhandel en ambacht en een geschiedkundig overzicht van de 50 achter ons liggende jaren, van wat gebouwd of verdwenen is en wat op geestelijk en cultureel gebied is ontstaan'. Bijna tweederde van de Zoetermeerse bevolking, 4.000 personen, bezocht de tentoonstelling. Dat smaakte naar meer. De heren Nieuwenhuijsen en Veldhuizen namen mede op verzoek van burgemeester Vernède, het initiatief om daar vorm aan te geven.

Vereniging „Het Historisch Genootschap“.

ZOETERMEER, Januari 1949.

Het zal velen Uwer nog fris in het geheugen liggen, dat tijdens de feestelijkheden bij de troonswisseling in 1948 hier een tentoonstelling werd gehouden van wat in de jaren 1898-1948 in Zoetermeer en het voormalig Zegwaart was geschied.

U zult zich herinneren, dat deze tentoonstelling zeer grote belangstelling had. Niet minder dan ongeveer 4000 bezoekers hebben bij die gelegenheid nog eens een historisch bad gehad.

Bij de sluiting gaf de Burgemeester als zijn wens te kennen, dat dit werk op de een of andere wijze een blijvend karakter zou kunnen dragen, welke wens ook reeds bij enkele andere personen was naar voren gekomen.

Dit heeft geleid tot de vorming van een comité, 't welk zich heeft bezig gehouden met datgene, wat voor uitvoering van het plan, om de bedoelde wens in vervulling te doen gaan, nodig was.

Dit comité bestaat uit de volgende personen (in alfabetische volgorde):

J. C. Groenewegen, Dorpsstr. 22 H. Nieuwenhuijsen, Dorpsstr. 171

K. P. Janse, Zegwaartseweg 60 P. Rademaker, Stationsstraat 54

J. Kalisvaart, Stationsstraat 223 H. Schans, Stationsstraat 112

J. Lamens Pzn., Dorpsstraat 176 W. J. Veldhuizen, Dorpsstr. 177

Na verlerlei overwegingen en samensprekingen kwam het comité tot het besluit, dat de weg om tot het doel te komen, het stichten van een vereniging was, welke het de naam gaf van: „Het historisch Genootschap“.

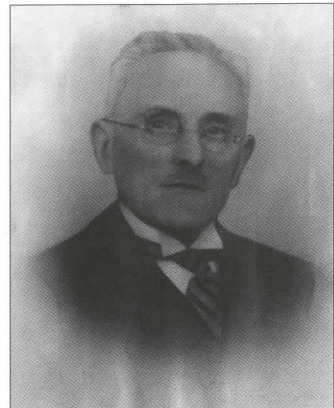
Oud Soetermeer

De initiatiefnemers kwamen op 8 september 1948 bijeen met de heren Groenewegen, Lamens en Schans. Er werd een achtkoppig comité gevormd. Eén van de eerste besluiten van het comité was een vereniging op te richten met de naam “Het Historisch Genootschap” en de oprichtingsvergadering te houden op 12 januari 1949 in restaurant “De Jonge Prins” in de Dorpsstraat. De burgemeester liet niet alleen met zijn aanwezigheid op deze vergadering blijken de oprichting van een historische vereniging

toe te juichen. Hij stelde voor het genootschap ook een naam te geven waardoor het voor een ieder duidelijk zou zijn dat het een Zoetermeerse vereniging betrof. Zo werd tijdens de oprichtingsvergadering de naam definitief vastgesteld: “Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer”. De oprichters van de vereniging lieten geen kans onbenut om een goede relatie met de gemeente op te bouwen. De burgemeester werd tijdens de oprichtingsvergadering benoemd tot beschermheer en er werd besloten dat het gemeentebestuur twee bestuursleden zou aanwijzen.

Voorzitters

Over een periode van zestig jaar heeft de vereniging negen voorzitters gehad. Een van de initiatiefnemers, H. Nieuwenhuijsen was ook de eerste voorzitter van de vereniging (1948 – 1952). Hij kwam uit Amsterdam, waar hij ook de opleiding voor onderwijzer had gevolgd. In Zoetermeer was hij het hoofd van de School met de Bijbel in de Dorpsstaat. Zijn zoon, die nog in Zoetermeer woont, weet nog dat zijn vader vele functies op kerkelijk en politiek gebied vervulde. Zo was hij ouderling van de Gereformeerde Kerk en voorzitter van de Anti Revolutionaire Partij.

H. Nieuwenhuijsen

K. P. Janse

Voorzitter Nieuwenhuijsen werd opgevolgd door K.P. Janse, die ook tot de oprichters van de vereniging in 1949 behoorde. Hij hanteerde de hamer van 1952 tot 1956. Janse was boer aan de Zegwaartseweg op de boerderij 't Hof Remstee. Van 1973 tot 1978 was hij ook wethouder van de gemeente Zoetermeer. De derde voorzitter (1956 – 1960) was J.C. Baxmeier. De heer Baxmeier woonde in de Dorpsstraat op nummer 37 en had daar ook een exclusieve meubelzaak. Hij was zelf binnenhuisarchitect en had ook vertegenwoordigers in dienst die met name op de

Zuidhollandse eilanden klanten bezochten. Later liet hij aan de Delftsewallen 23/25 een nieuwe winkel bouwen. Hij was ook lid van de kerkvoogdij van de Hervormde Kerk. Degene die meer dan twintig jaar als voorzitter leiding heeft gegeven aan de vereniging is J. van der Spek (1960-1982). Hij was de zoon van Pieter

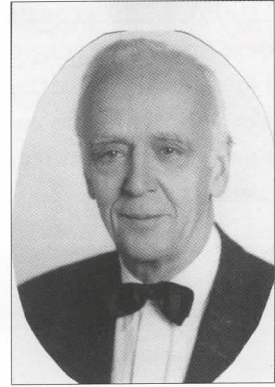
J. van der Spek

Hij heeft veel voor de vereniging betekend en dat is dan ook de aanleiding geweest tot het instellen door het Genootschap van de drs. Jan van der Spek prijs. Van 1982 tot 1987 was Henk Oskam de voorzitter. Hij werkte in Delft bij de Optische Industrie Delft, waar hij iedere dag op de fiets heen ging. Hij was en is zeer betrokken bij het wel en wee van de gemeente

H.J. Oskam en J. Oskam-Sentel, 50 jaar getrouwd in 1988 (foto P. Varkevisser)

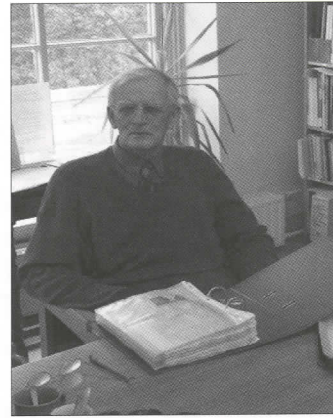
Jacobus van der Spek. Ter onderscheiding van zijn broers Arie en Leen, die in de boterhandel zaten - de Groene Spekken -,

werd hij "de doctorandus" J. C. Baxmeier genoemd. Na de kweekschool in Rotterdam was hij in de periode 1932 - 1937 onderwijzer in Sliedrecht. Daarna ging hij in Den Haag bij het Centraal Bureau voor de Statistiek werken. In die periode studeerde hij in Leiden recht en geschiedenis, welke studie hij in 1955 afrondde.

Zoetermeer. Zo was hij bijvoorbeeld van 1966 tot 1982 lid van de gemeenteraad en van 1975 tot 1978 wethouder.

Cor van Wieringen volgde Oskam in 1987 op en hij bleef tot 1993. Hij was landbouwconsulent en adviseerde boeren en tuinders over hun bedrijfsvoering. Bijzonder is dat er over de familie Van Wieringen in de bibliotheek van het Genootschap een boek staat met de titel: Wyrings Erfgoed, door Theo van der Poel (2003). In dit genealogisch naslagwerk staat ook deze voorzitter vermeld.

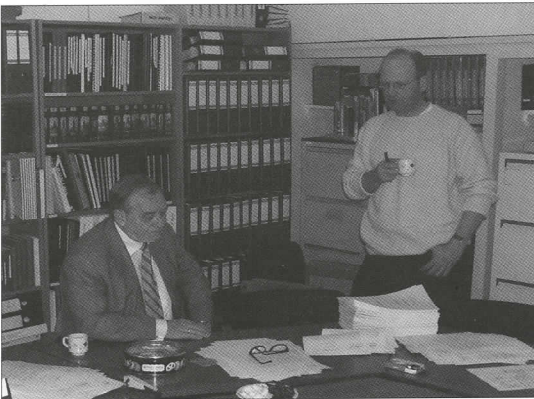

C.A.L. van Wieringen

De zevende voorzitter was R. Grootveld (1993 – 1999).

Ver voordat hij de voorzittershamer ter hand nam, maar ook na die periode, kom je zijn naam tegen binnen het Genootschap. Bijvoorbeeld als lid van de werkgroep archeologie, als schrijver van boeken en als redactielid van 't Seghen

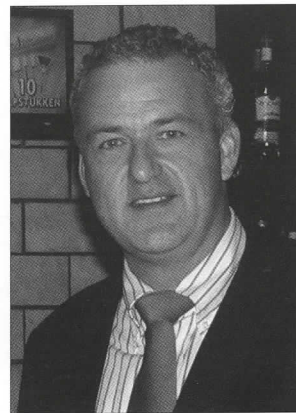
Waert. Hij was tot 2001 gemeente-archivaris van de gemeente Zoetermeer en werkt nu bij het Gemeentearchief Rotterdam. Na twaalf jaar verschijnt weer de naam Oskam als voorzitter van de vereniging. Van 1999 tot 2008 treedt E. Oskam in de voetsporen van zijn vader.

Erris Oskam en Ronald Grootveld tijdens overleg in 't Oude Huis

Hij was van 1982 tot 1998 ook gemeenteraadslid van Zoetermeer voor de Partij van de Arbeid en een aantal jaren wethouder.

Vanaf 2008 leidt Fred van Puffelen als voorzitter de vereniging.

P. P. van Puffelen

De eerste jaren

Natuurlijk werden in de statuten van de vereniging de doelstellingen opgenomen. We lezen: 'het bevorderen van de kennis der geschiedenis in het algemeen en die van de gemeente Zoetermeer en het voormalige Zegwaard in het bijzonder'.

In de eerste decennia werden er met name lezingen en excursies georganiseerd. De eerste lezing was van kapelaan A. Duiniveld op 16 januari 1950 over de kerkelijke geschiedenis van Zoetermeer en Zegwaard. Daarna zijn er nog vele gevolgd en in zestig jaar zijn er zeker meer dan honderd van dergelijke bijeenkomsten gehouden. Wanneer de eerste excursie plaats vond is niet met zekerheid te zeggen, maar J. van der Spek maakt in het boek 'Gebundeld Verleden' uitgegeven bij het veertigjarig bestaan van de vereniging melding van een bezoek op 14 maart 1959 aan de Lakenhal te Leiden: 'Deze unieke tentoonstelling van Leidens geschiedenis is ook voor Zoetermeerders interessant in verband met het beleg en ontzet van Leiden in 1574, waarbij Zoetermeer een belangrijke rol heeft gespeeld'.

Tot juli 1993 organiseerde het bestuur de lezingen en excursies. De omvang van de vereniging en het toenemende aantal activiteiten doen het bestuur dan besluiten een speciale commissie te benoemen. Vanaf dat moment is de Activiteitencommissie verantwoordelijk voor deze werkzaamheden.

Groei

Het aantal leden bleef de eerste veertig jaren beperkt tot een paar honderd. In 1983 waren het er minder dan 250. In het jaar van het achtste lustrum (1989) steeg het aantal van 450 naar meer dan 600. Thans (2009) komt het getal van 1.300 in zicht.

Met het stijgen van het aantal leden kreeg men ook de mogelijkheid het aantal en de soort activiteiten uit te breiden. In bestuurlijk opzicht betekende dit ook dat de organisatie onder het bestuur meer werd verbijzonderd. In de achterliggende jaren zijn er verscheidene werkgroepen en commissies opgericht en in 1989 leidde dit zelfs tot het onderbrengen van de museum-activiteiten in een aparte stichting. In 1981 werd besloten om er voor te zorgen dat in het bestuur ook de werkgroepen waren vertegenwoordigd.

Huisvesting

Dat de activiteiten van het Genootschap de eerste decennia voor het grootste deel bestonden uit het organiseren van lezingen en excursies is niet verwonderlijk. Men had tot 1977 geen eigen onderkomen. In dat jaar kreeg het Genootschap de beschikking over het pand aan de Julianalaan, waar tot dan het politiebureau in was gevestigd. Men noemde het de "Oudheidkamer" en de eerste tentoonstelling ging over Zoetermeer in de periode 1900 – 1940.

Metaalbewerking

Maatwerk

Kwaliteit

Zekerheid

Ook voor particulieren

LC-
3015BIII

Industrieweg 21 Zoetermeer 079-3416341
mkz-metaalbewerking.nl info@mkz-metaalbewerking.nl

In 1980 verwierf de Archeologische Werkgroep aan de Julianalaan een eigen expositieruimte, waar zij haar vondsten ten toon kon stellen. Deze werkgroep beschikte in de jaren 1981 - 1984 ook over de zolder van de kinderboerderij aan de Voorweg en daarna, tot 1986, over een schoollokaal aan de 5 Meistraat. Deze ruimten werden gebruikt om de vondsten te wassen, te sorteren en te plakken.

In 1986 betrok het Historisch Genootschap Zoetermeer een groot deel van het Oude Huis aan de Dorpsstraat. De mogelijkheden om daar ook tentoonstellingen te houden, waren beter dan aan de Julianalaan.

In het voorjaar van 1992 werd het pand door brand getroffen, waardoor het tot september gesloten moest blijven.

Archeologie

Vanaf 1971 is een aantal malen gestart met een groepje dat zich bezig hield met archeologie. In dat jaar ging men enthousiast van start met diverse activiteiten. Zo bracht men bijvoorbeeld 21 locaties in Zoetermeer in beeld als toekomstig terrein van onderzoek. Tussen 1973 en 1978 leidt de groep een slapend bestaan, met uitzondering van een onderzoek onder leiding van G. Koek aan de Reguliersdam in 1976. Vanaf 1978 vind je de archeologische acties ieder jaar terug in de analen van het Genootschap. Op 2 oktober 1980 vindt de officiële oprichting plaats van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ).

Archeologen graven de muren van het Huis te Palenstein op

In de verslaglegging van de werkgroep wordt melding gemaakt van 'de mooiste vondst' in de Dorpsstraat in 1982, namelijk een nagenoeg gave rijksdaalder, geslagen in Luik in 1569. Daarna zijn er vele opgravingen en onderzoeken geweest. Heel belangrijk is het onderzoek naar de ridderhofstede Palenstein dat in 1984 startte en dat vele jaren heeft geduurd. Over het onderzoek naar een overtoom bij de watertoren op de Reguliersdam verscheen in 1997 een boek 'Over de Reguliersdam'. Latere onderzoeken richtten zich op de 13e-eeuwse bewoning van de Dorpsstraat en bijvoorbeeld een katholieke schuilkerk aan de Voorweg.

Genealogie

Eind jaren tachtig ziet de Genealogische Werkgroep Zoetermeer (GWZ) het licht. Deze groep zet zich in voor genealogisch onderzoek naar- en het verzamelen van familiegegevens van Zoetermeerse en Zegwaartse families. Inmiddels heeft men meer dan 200.000 namen van Zoetermeeders in een genealogische database opgenomen. Dat is heel veel en in de achterliggende jaren hebben dan ook heel veel mensen met Zoetermerse voorouders er dankbaar gebruik van gemaakt tijdens de vele tientallen inloopavonden. De werkgroep houdt zich ook bezig met het verzamelen en rubriceren van diverse soorten familiedrukwerk, het onderzoeken en bewerken van allerlei basisdocumenten zoals doop- trouw- en begraafboeken en het ontsluiten van de notariële archieven van Zoetermeer en Zegwaart. Het gaat hier om activiteiten die binnen een historische vereniging niet gemist kunnen worden.

Interviews

De Interviewgroep Sprekend Verleden is ontstaan doordat er in 1990 een aantal Zoetermeeders werd geïnterviewd over de Tweede Wereldoorlog. Men ging namelijk een tentoonstelling houden over het verzet in de jaren 1940-1945. Daarna kwam er een tentoonstelling over bakkers en weer gingen interviewers op pad om uit de mond van oudere, en nog in leven zijnde personen die tot die groep behoorden, hun verhaal op te tekenen. Voordat de werkgroep opgericht werd, waren er ook al interviews gehouden. Veel er van zijn door de werkgroepleden achterhaald en op papier uitgewerkt. Zo heeft men bijvoorbeeld beslag weten te leggen op 49 videobanden van de Lokale Omroep Zoetermeer met interviews en zijn de interviews uitgewerkt die gehouden waren voor het samenstellen van het Zoetermeers Woordenboek in 1981.

Collectie en archief

In 1981 werd Ronald Grootveld benoemd tot archivaris voor het beheer van de collectie. Met het betrekken van het Oude Huis kwam er ook meer ruimte

beschikbaar voor het bewaren van documenten, foto's, boeken, tijdschriften, kaarten, plattegronden en andere documentatie. In de loop der jaren is een steeds grotere groep zich daar mee bezig gaan houden. In 2008 zijn alle films gedigitaliseerd en zijn alle kaarten en plattegronden gescand. Inmiddels zijn er ook meer dan 10.000 foto's gescand. De oudste foto's dateren uit het derde kwart van de 19de eeuw. Er staan meer dan 1500 boeken in de bibliotheek die alle zijn opgenomen in een digitale catalogus. Daarmee beschikt het Genootschap over een zeer uitgebreide collectie over de geschiedenis van Zoetermeer en omgeving, die dan ook zeer regelmatig door geïnteresseerden in de geschiedenis van Zoetermeer wordt geraadpleegd.

Historisch Erfgoed

Op 13 oktober 2000 werd de Commissie Historisch Erfgoed (CHE) opgericht. Deze commissie ontplooit activiteiten die er op gericht zijn de cultuurhistorische elementen in het Zoetermeerse straatbeeld te behouden. In het eerste jaar van haar bestaan wist deze commissie de nodige successen te boeken, waarvan de belangrijkste waarschijnlijk wel is het behoud van de panden in de Dorpsstraat 109 en 111. De pogingen in dat jaar om de schoorsteen van Nutricia uit slopershanden te houden hadden geen succes omdat de schoorsteen door jarenlange verwaarlozing in zeer slechte staat was

De geredde panden Dorpsstraat 109-111 vóór de restauratie van 2003
(foto R. Grootveld)

geraakt. Op initiatief van de CHE werd in het najaar van 2001 de drs. Jan van der Spek Erfgoedprijs ingesteld. In 2002 viel aan de heer B. van den Heuvel de eer te beurt als eerste deze prijs in ontvangst te mogen nemen voor de restauratie van de boerderij aan de Voorweg 125. In 2002 werd ook het eerste informatiepaneel op een monument geschroefd. Op zo'n bordje staat historische informatie over het monument. Inmiddels treft men op vele tientallen Zoetermeerse monumenten deze informatie aan.

Publicaties

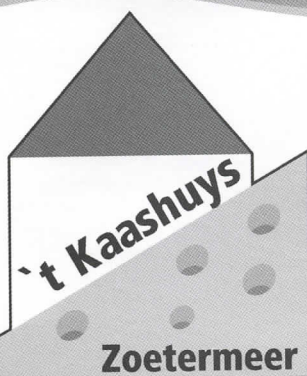
De eerste voorzitter was ook de schrijver van het eerste boekje dat werd uitgegeven door het Genootschap. Hij schreef het in 1951 met als titel "Een wandeling door het dorp Zoetermeer". In 1981 voelt voorzitter Van der Spek zich geroepen de pen weer ter hand te nemen. Hij is de redacteur van het Zoetermeers Woordenboek. In het boekje zijn ongeveer 250 Zoetermeerse woorden opgenomen en er staan teksten in met het Zoetermeerse vakjargon van de bakker, de slager en de veeboer.

Een constante stroom van publicaties komt pas echt goed op gang eind jaren tachtig met publicaties over kerken, historische straten, archeologisch onderzoek, herinneringen uit de Tweede Wereldoorlog en natuurlijk het jubileumboek "Gebundeld verleden" uit 1989 dat zelfs een herdruk beleeft in 1993. De publicaties, sinds 1987 vaak ter gelegenheid van Open Monumentendag, zijn heel vaak tot stand gekomen dankzij een zeer gelukkige

't Kaashuys, voor al uw...

- Boerenkaasspecialiteiten
- Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten
- Diverse salades en paté's
- Vers gebrande noten
- Zuidvruchten

Oók het adres
voor een leuk
kaas-kadootje!

Dorpsstraat 103 - (079) 316 76 16

Openingstijden: Di t/m do 8:30-18:00 uur, vrij 8:30-20:00 uur, za 8:30-17:00 uur. Maandag gesloten.

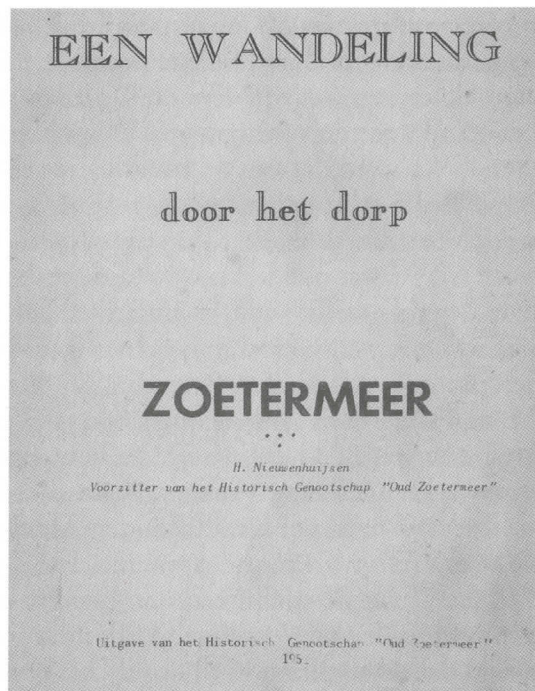
samenwerking met de gemeente Zoetermeer. Inmiddels zijn er meer dan veertig boeken en brochures verschenen.

Vanaf juni 1982 verschijnt ook vier of vijf keer per jaar het verenigingsblad. In de beginperiode is het vooral een blad met min of meer officiële mededelingen voor de leden, hoewel in nummer 2 al een gedicht is opgenomen van J. Bolkenbaas dat begint met de regels: 'Zoetermeer, mijn lief klein dorpje, jou heb ik een lied gewijd'. Het blad draagt op de omslagen van de eerste nummers de titel 'Oud Soetermeer', maar in juli 1985 krijgt het zijn huidige naam, 't Seghen Waert'. Ook het

drukprocedé ondergaat in de loop der tijden wijziging. Het papier van de eerste jaargangen is van wat mindere kwaliteit, maar er verschijnen in de jaren tachtig wel foto's bij de artikelen. De tweede aflevering van 1997 wordt voor het eerst gedrukt op glanzend papier, met een gekleurde omslag en met de mogelijkheid om afbeeldingen kwalitatief goed af te drukken. De eerste computer doet in januari 1989 zijn intrede. In eerste instantie wordt hij benut voor de ledenadministratie en voor de registratie van vondsten van de Archeologische Werkgroep. Zo'n apparaat is echter ook nodig om een website in de lucht te brengen. Dat duurt dan nog wel een aantal jaren, maar in 1997 maken de werkgroepen Archeologie en Genealogie er al melding van dat zij een informatiepagina op het World Wide Web willen. Er komt een notitie over de kosten en de opzet om voor het Genootschap een eigen site op Internet te maken. Vanaf 2000 is de site in de lucht.

Museum

In de oudheidkamer aan de Julianalaan werden tentoonstellingen gehouden, maar de ruimte was daar met dertig vierkante meter, zeer beperkt. Dankzij de voortvarendheid van de toenmalige voorzitter, Henk Oskam, kon in 1986 't Oude Huis betrokken worden, waar grotere tentoonstellingen plaats konden vinden. Op 18 januari 1989 vond de oprichting plaats van de stichting Historisch Museum. Door deze verbijzondering zou het streven naar een

professionelere aanpak een impuls krijgen en werden de mogelijkheden vergroot om subsidie van de gemeente te krijgen, onder andere voor het aantrekken van een conservator. De leden van het stichtingsbestuur werden benoemd door de vereniging. In de loop der jaren groeiden het bestuur van het Genootschap en dat van de Stichting uit elkaar, met name omdat het museum een volledig zelfstandige koers wilde varen. Dat de Stichting haar eigen koers wilde varen blijkt uit haar jaarverslag over 1997 van de Stichting, waar te lezen staat: "1997 was ook het jaar waarin ons bestuur zich het hoofd heeft gebroken over de vraag welke vorm en intensiteit van samenwerking tussen een historisch museum en zijn oprichter (een historische vereniging) goed is voor een professionele museumorganisatie. 1998 wordt dus in diverse opzichten een baanbrekend jaar. U hoort nog van ons".

Nadat begin 1998 het bestuur van het Genootschap nog trachtte een fusie tot stand te brengen tussen vereniging en stichting, ging ook de gemeente zich in de discussie mengen. De wethouders Meulenkamp en Heidema lieten aan het bestuur van het Genootschap weten dat zij voorstander zijn van ontkoppeling van vereniging en stichting. Niet toevallig waren de argumenten van gemeentezijde ongeveer dezelfde als de argumenten die er in 1989 toe hadden geleid dat de Stichting werd opgericht: professionalisering en financiering middels subsidies. Voor het professionaliseren zijn 'statutaire onafhankelijkheid

Tentoonstelling "Beschuit met muisjes" in het museum, 1991

en eigen beleidsruimte' volgens wethouder Heidema noodzakelijk. Daarnaast liet hij weten dat in 1999 het museum alleen een subsidie kan krijgen middels de 'zwarte variant' en dat betekent meetbare prestaties, nauwkeurige toerekening van uitgaven en inkomsten aan de diverse producten en een eigen huurovereenkomst.

Op 6 mei 1998 wordt aan de leden van de vereniging gevraagd wat zij willen. En daar valt het besluit dat het Genootschap en de Stichting voortaan als zelfstandige entiteit door het leven zullen gaan.

Dat wordt ook aan wethouder Heidema medegedeeld. Deze neemt het initiatief om met de besturen van het Genootschap en de Stichting om de tafel te gaan zitten. Dat gebeurt op 6 juli 1998. Dan wordt de basis gelegd voor de toekomst, want "het Genootschap en het museum vervullen ieder een belangrijke taak voor de Zoetermeerse gemeenschap en zelfs daarbuiten. Beide instellingen vullen elkaar prachtig aan. Er zal een nieuwe vorm van samenwerking moeten worden gezocht". Uiteindelijk komt er een samenwerkingsovereenkomst waarin vele zaken zijn geregeld, zoals de overlegstructuur, de huisvesting en het eigendom van de historische objecten.

Toekomst

In zestig jaar heeft het Historisch Genootschap haar eigen geschiedenis geschreven. In die periode werd het plattelanddorp Zoetermeer een grote stad. Het Genootschap groeide mee en is niet meer weg te denken uit die stad. Het is een levende vereniging waar iedereen terecht kan voor informatie over het oude en het nieuwe Zoetermeer. Dat velen er gebruik van maken blijkt wekelijks uit de honderden bezoeken aan de website en de tientallen vragen om informatie.

Een vereniging die zich bezig houdt met het verleden heeft ook wensen en plannen voor haar toekomst, want ook de komende tientallen jaren wil zij een vooraanstaande plaats innemen in de Zoetermeerse samenleving. Daar zal voor gezorgd worden door de vele actieve leden. De wens daarbij is ook een groter onderkomen, waar alle documentatie en informatie overzichtelijk kan worden bewaard en de vele belangstellenden goed kunnen worden ontvangen.

Bronnen:

- Archief van het HGOS
- Jubileumboek 'Gebundeld Verleden (1989)
- Poel, Th. van der, Wyerings Erfgoed (2003)
- Met dank aan :Mevrouw A. van der Spek, de heren N. Nieuwenhuijsen, P. Baxmeier, T. Vermeulen en R. Grootveld

Sprekend Verleden **Herinneringen uit het dagboek van Dik Hurman (vervolg)**

M.C.J. Moers-de Vree en E.W. van den Burg

De oorlogsjaren

'Mijn vader was in 1939 ingedeeld bij de plaatselijke Opruimingsdienst en bij de Gasalarmingsdienst en kon dag en nacht bij calamiteiten worden opgeroepen. Verder was er een Luchtbeschermingsdienst en van tijd tot tijd oefende het gezin aan de Bleiswijkseweg 34 in de kelder met gasmaskers. Op de "School met den Bijbel" was ook een leger gemobiliseerd, een Christelijk leger, onder aanvoering van "Generaal" Martien Karens van de Schinkelweg 29. Ons leger vocht met zwaarden en stokken tegen het Roomse leger van de R.K. school en het Neutrale leger van de Openbare school, helaas niet altijd met daverende overwinningen'. Bij het bewerken van het artikel bleek dat Dik verwees naar Martien Karens, maar er bleek nog een Martien Karens te zijn die ook een "leger" heeft aangevoerd. Zijn leger was samengesteld uit manschappen uit het Lagereinde. Hij had weliswaar slechts de rang van "Kapitein", maar hij beschikte wel over een bokkenwagen en die kon hij inzetten voor gewondenvervoer. Martien (Jzn), die door Dik werd bedoeld en later naar Canada is geëmigreerd en onze Martien (Lzn), die wij in Apeldoorn traceerden, woonden slechts een paar honderd meter bij elkaar vandaan.

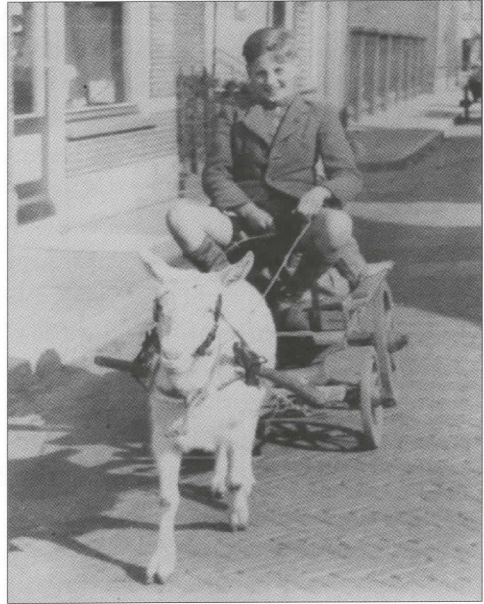
De oorlogsjaren (vervolg)

'10 mei 1940. Schitterend zomerweer. Om 3.55 uur vallen onze Duitse Oosterburen onaangekondigd ons land binnen. De halve nacht en de gehele dag is de heldere blauwe lucht vol van gevechtsvliegtuigen en stonden wij open en bloot, geboeid naar het luchtgevecht te kijken van Nederlandse en Duitse vliegtuigen. Verder waren er deze dag, voor ons goed zichtbaar, Duitse luchtaanvallen op de vliegvelden Ypenburg en Valkenburg, met voor ons geheel nieuw, de parachutisten.

Op 14 mei werd Rotterdam gebombardeerd. De vuurzee van brandend Rotterdam was aan de Bleiswijkseweg heel goed zichtbaar en we voelden zelfs de warmte van het vuur. De schooltijd in de oorlog ging gewoon door, ik ging naar de achtste klas bij meester Nieuwenhuijsen. Door de leerplicht een extra jaar; er viel nu niets meer te leren en daarom uitsluitend boeken kافتen. Na de lagere school ben ik naar de Christelijke Ambachtsschool aan het Veluweplein bij het Zuiderpark in Den Haag gegaan. Mijn medeleerlingen waren IJgen Pars, Anton van Dijk, Kees Nieuwenhuijsen en Arie van Waay. In de nacht van 30 op 31 juli 1943 is op het land van Van der Wel aan de Bleiswijkseweg een Amerikaanse bommenwerper neergestort, ook wel "Vliegend fort" genoemd'.

De neergestorte bommenwerper

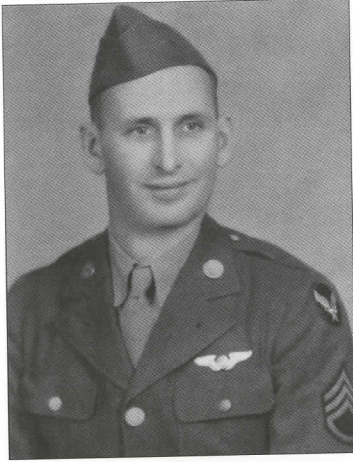
Het was niet in de nacht, maar op 30 juli 's morgens om 10.52 uur dat de Amerikaanse bommenwerper neerstortte. Vele Zoetermeeders hebben de laatste honderden meters van het toestel kunnen volgen. Ze konden zien welke geweldige afmetingen dit vliegtuig had. Vandaar de bijnaam "Vliegend Fort". Er was nog zoveel brandstof aan boord dat het op de grond in brand is gevlogen. Trieste bijzonderheid was, dat twee lijken van bemanningsleden nog aan boord waren. Zij waren in de lucht al dodelijk geraakt door het Duitse afweergeschut. Hun stoffelijke resten zijn destijds begraven bij de Hervormde kerk. Uiteindelijk zijn zij met militaire eer herbegraven in de Verenigde Staten. Hun namen waren Earl E. West en Frederick J. Maynard en hun taak was om een boordkanon te bedienen. Alle overige bemanningsleden waren uit het vliegtuig gesprongen. De bommenwerper was dus het laatste gedeelte van zijn vlucht onbestuurd en het mag een wonder heten dat het op het open veld terecht kwam en geen burgerslachtoffers heeft gemaakt. Deze bijzonderheden zijn ontleend aan het boekje *Missing in Action*, verkrijgbaar bij Oud Soetermeer. De hele geschiedenis over het vliegtuig is hierin beschreven.

Martien Karens van het "leger Lagereinde". Zijn bokkenwagen diende voor "gewondenvervoer" (Coll. M. Karens, Apeldoorn)

De oorlogsjaren (vervolg)

'Ons gezin bestond uit tien personen. Wij als kinderen moesten helpen met allerhande werkzaamheden, door bijvoorbeeld het grint aan te harken en boodschappen te doen. In november 1944 zette de hongerwinter in. Geen steenkool, cokes en turf was meer te koop, dus geen verwarming en ook de elektriciteit was schaars. Verwarming was alleen nog maar mogelijk door houtkachels te stoken. De rantsoenen werden verminderd tot 1000 gram brood en 1000 gram aardappelen per week per persoon. Het waterfornuis in de schuur werd met hout gestookt. Door het te kort aan brood moest mijn moeder twee keer per dag warm eten koken. Ook werden op het waterfornuis

Sergeant E.E. West, die in 1943 om het leven kwam toen zijn vliegtuig neerstortte, (coll. H. Nootenboom, Strijen)

suikerbieten gekookt om er stroop van te maken en van de overgebleven pulp werden dan weer koekjes gebakken. Ook in Zoetermeer werkten de centrale gaarkeukens op volle toeren. Men kon daar in een pannetje bijvoorbeeld waterige erwtensoep, hutspot en peulvruchtgerechten krijgen. Ook door ons werden de boeren aan de Voorweg en de Zegwaartseweg bezocht. Aardappelen en tarwe en dagelijks melk in ruil voor onderhoudswerkzaamheden door mijn

vader. Behalve eten werd van tijd tot tijd ook schapenwol bij de boeren geruild. Mijn broer Jaap kon goed overweg met het spinnenwiel en spon de nodige knotten wol, waarvan schapenwollen sokken en truien werden gebreid. In de jutezak waarin we de wol vervoerden werd ook een keer bij een tuinder spinazie gehaald. Wij hadden in die tijd een Rotterdamse huishoudster en die kookte zo nu en dan, zo ook deze keer de spinazie. Kokhalzend zijn we toen van tafel gelopen, want we aten spinazie met schapenwol, omdat de spinazie uit de jutezak was gehaald en ongewassen of niet goed gewassen in de pan was gedaan.

Na het verlaten van de ambachtsschool als gediplomeerd timmerman ben ik gaan werken in de timmerwerkplaats van oom Kees Huurman aan de Bleiswijkseweg 11, de voormalige varkensstal van J.Th. Barbier. Door de distributie van de elektriciteit konden op vastgestelde dagen in de avond de lampen niet branden. We moesten ons dan behelpen met een op blokken gestelde fiets, waarbij de wielen vrij van de kamervloer moesten zijn. Bij toerbeurt werd dan getrapt, de dynamo liep tegen het vrij draaiende wiel en de koplamp gaf dan tijdens het trappen wat licht. Ook werden wel petroleum- en carbidlampen gebruikt, maar petroleum en carbid waren ook schaars en niet reukloos'.

De oorlog is voorbij

'Bevrijdingsdag. De Canadezen trokken Zoetermeer binnen met jeeps en tanks, Royal Player sigaretten en chocoladerepen uitdelend. Wat een feest was dat. Op 29, 30 en 31 augustus 1945 werd voor heel Zoetermeer een groot bevrijdingsfeest georganiseerd op een grasveld bij De Groot aan de Vlamingsstraat. Ook werd er een grote allegorische optocht gehouden.

En in datzelfde jaar keerden uit de Duitse kampen de dwangarbeiders weer terug. Inmiddels had ik wat praktisch opgedaan in de timmermanswerkplaats en ben ik naar een soort particulier Technische Middelbare School in Rotterdam gegaan. De busonderneming Citosa, opgericht door Jelle Kok onderhield een zogenaamde lijndienst op Rotterdam. Hier werden omgebouwde, aan de achterzijde open Amerikaanse legerauto's, zogenaamde Bellewagens, voor gebruikt. Deze busjes zijn al tijdens de oorlog door het kabinet in ballingschap gekocht van de Londense brandweer. Ze waren sober ingericht, met een lange bank over de hele lengte en een aantal dwarse bankjes. In totaal bedoeld voor 17 zitplaatsen. Met staanplaatsen er bij en een beetje inschikken konden er veertig passagiers mee worden vervoerd. Het was wel aan te bevelen om een abonnement te nemen, want anders was de kans groot dat ze je lieten staan.

Nu echt aan het werk

Om verschillende redenen is na ruim een jaar de studie aan de M.T.S. in Rotterdam beëindigd. Daarna ben ik als tekenaar en administrateur bij het bouwbedrijf gebroeders Huurman aan Den Hoorn 10 gaan werken. Het tekenwerk, in hoofdzaak voor verbouwingen binnen en buiten Zoetermeer. Nieuwbouw was in deze tijd nog niet aan de orde. Later moest er veel

Bellewagens als deze, waren kort na de oorlog ook in gebruik als bus bij Citosa, (coll. J.W. Dreise, Zoetermeer)

tekenwerk met bouwaanvragen worden gedaan voor het vervangen van ophaalbruggen door vaste bruggen aan de Voorweg en de Zegwaartseweg. De ophaalbruggen waren namelijk niet meer nodig, omdat doorvaart van boten en schuiten tot het verleden hoorde. In 1948 gekeurd voor militaire dienst. Daarna kregen we een tropenopleiding bij het Regiment Stoottroepen en werden we klaargestoomd voor Indië. Maar we mochten veilig in Nederland blijven, want de Nederlandse regering droeg de soevereiniteit aan Indonesië over. Er moest veel tekenwerk worden verricht voor o.a. varkensstallen voor Barbier, een ketelhuis aan de Stationsstraat voor de gebroeders Van der Spek en in opdracht van Prinses Wilhelmina moesten op het landgoed De Horsten in Wassenaar twee boerderijen worden verbouwd en gerestaureerd. Op 28 juni 1951 is de onthulling van het monument 1940-1945 in het Wilhelminapark. Op de licht gebogen natuurstenen wand is de tekst uitgehouwen uit Jozua 4 vers 6. Wanneer uw kinderen morgen vragen zullen: Wat beduiden deze stenen? En Jozua 4 vers 24, Opdat alle volken der aarde de hand des Heren kennen zouden, dat zij sterk is. Het monument is opgebouwd door Bouwbedrijf Gebroeders Huurman'.

Dik gaat trouwen

'Op 9 september 1954 ben ik getrouwd met Gré Brouwer uit Waddinxveen en zijn we gaan wonen in de Molenstraat 176. Het huis was nog niet helemaal klaar en er was ook nog geen elektriciteit en we moesten met behulp van een stallantaarn gestookt op petroleum de weg vinden. Na het behalen van mijn

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

**7 dagen per week geopend voor lunch en diner.
Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.**

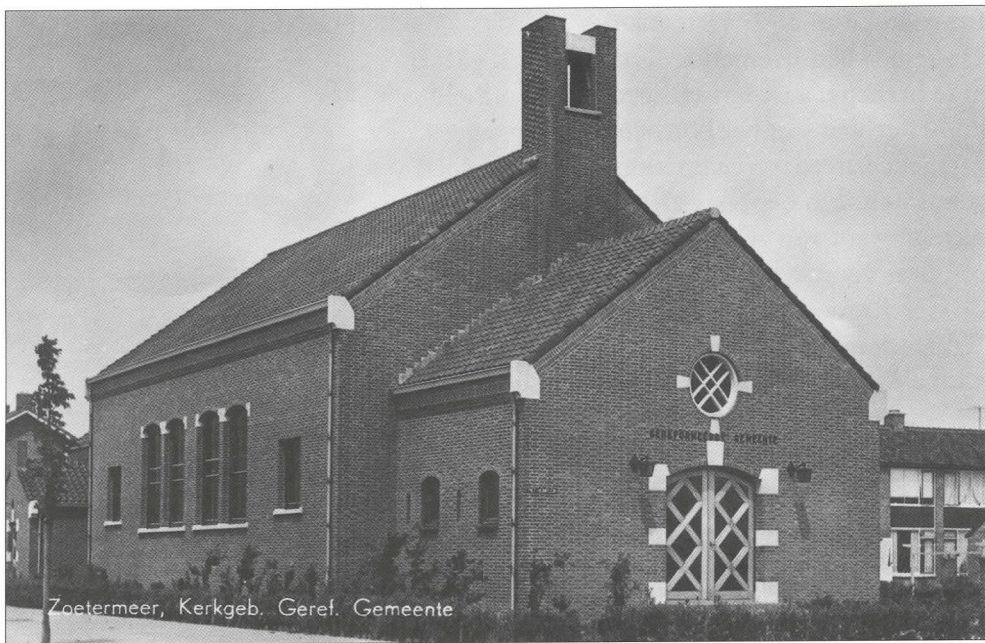
**Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop**

**Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41**

**www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl**

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

De kerk aan het Piet Heinplein is gebouwd naar een ontwerp van Dik Hurman

diploma ULNO-ABK-MTS mocht ik ook les geven. Mijn eerste salaris dat ik als leraar handvaardigheid ontving was van de Lagere Landbouwschool aan de Meidoornlaan in Zoetermeer.

Dik gaat uitbreiden

Door de groei van het Architectenbureau moest er worden uitgezien naar meer ruimte. De keus viel op een te bouwen ruimte achter het huis in de Molenstraat 176. Door uitbreiding van het vele werk was er een tekort aan ruimte. Met het pand aan de Oranjelaan 66 kwam er weer genoeg ruimte om te wonen en te werken. In september 2004 bestond het Architectenbureau 50 jaar en zijn er tijdens het bestaan 1165 woningen ontworpen en uitgevoerd. In 1996 is Oranjelaan 66 uitgebreid met een nieuwe vleugel en is zoon Jan in de voetsporen van zijn vader getreden. Hij is op nummer 66 gaan wonen en wij zijn naar de nieuwe vleugel verhuisd op 64 A.

Een veelzijdig architectenbureau

Dit was de ontwikkeling in vogelvlucht, ontleend aan het dagboek. In het Streekblad van maart 1970 kunnen we lezen hoe veelzijdig het architectenbureau van de heer Hurman in die tijd al was. "Zijn activiteiten begonnen destijds met kleinere opdrachten voor verbouw, bouw van enkele woningen en dergelijke.

Intussen kwamen er vaste relaties met aannemersbedrijven en zoals dat zo vaak gaat in deze branche, verwierf Huurman bekendheid op het gebied van het bouwen van bungalows, garagebedrijven, servicestations en soortgelijke gebouwen. Hij beperkte zich echter niet tot dit terrein, want van zijn tafels kwamen - om maar een paar voorbeelden te noemen - de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Zoetermeer, de Raiffeisenbank van Leidschendam, boerderijen, winkelpanden, een containervervoersbedrijf in de Waalhaven-Rotterdam en een fabriek van wegtransportmiddelen in Pijnacker. Zoals men ziet, beslist niet gebonden aan Zoetermeer. Ook ontwierp Huurman vele rijen huizen en verbouwde veel panden, tot in Duitsland toe.”

Bronnen:

Dagboek van de heer D. Huurman

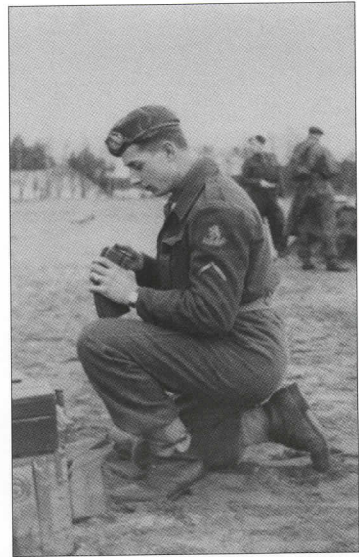
Streekblad maart 1970

Aanvullende info: J.W. Dreise en M. Karens (Apeldoorn)

Dorp in Oorlog, Zoetermeer 1940-1945 door Ton Vermeulen.

Uitgave Gemeentearchief Zoetermeer/Historisch Genootschap

Oud Soetermeer 2000

Dik, als sergeant bij de Stoottroepen, kort na de oorlog (coll. D. Huurman)

Wij adviseren

& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer

www.rove.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Personenvervoer Van der Slik

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholte.nl

Linthout Foto Video

www.fotolinthout.nl

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtijdsleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl